

Facts and Figures: Sociale contacten

Het nut van sociale contacten

Sociale contacten zijn een belangrijke voorspeller voor welbevinden (e.g. Fleche, Smith & Sorsa, 2011; Kapteyn, Smith & Van Soet, 2010), geluk (Diener & Seligman, 2002), gezondheid (Holt-Lunstad, Smith, & Layton, 2010; Umberson & Montez, 2010), etc. De link tussen welbevinden en sociale contacten is zowel voor volwassenen (Pichler, 2006) als voor kinderen (Goswami, 2012) en ouderen (Pinquart & Sörensen, 2000) aangetoond.

Tevredenheid met het sociale leven wordt beschouwd als één van de domeinen van levenstevreden, naast tevredenheid met de gezondheid, het werk, liefdesrelatie, financiële situatie etc. (e.g. Chaturvedi & Singh, 2013). Relaties met anderen worden ook gebruikt in theoretische modellen van delinquentie zoals het Good Lives Model (Fortune, Ward & Willis, 2012) of Hirschi's social bonding theory (1969).

Sociale contacten lijken dus bij te dragen tot een algemene tevredenheid en een hoger welbevinden. Verschillende theorieën hebben al aandacht besteed aan het belang van sociale contacten. Maar hoe zit het nu bij Vlaamse jongeren? Hoe tevreden zijn ze met hun sociale contacten? En hoe hangt dit samen met andere maten van welbevinden?

Sociale contacten in de JOP-monitors

Sociale relaties zijn op verschillende manieren bevraagd doorheen de JOP-monitors. Zo wordt er bijvoorbeeld gevraagd naar de responsiviteit van de ouders¹, hoeveel echte vrienden iemand heeft², bij wie de jongere het gevoel heeft terecht te kunnen bij problemen, maar wordt er ook gepeild naar het lidmaatschap bij verenigingen en een aantal sociale vrijetijdsbestedingen (zoals langsgaan bij familie of rondhangen met vrienden)³. In deze Facts and Figures zal echter gefocust worden op hoe tevreden jongeren zijn met hun sociale relaties.

¹ zie ook Facts and Figures hierover:

http://www.jeugdonderzoeksplatform.be/files/Facts_and_Figures_Responsiviteit_ouders.pdf

² zie ook Facts and Figures hierover: http://www.jeugdonderzoeksplatform.be/files/Fiche_geen_vrienden.pdf

³ Ook rond deze informatie zijn reeds enkele Facts and Figures geschreven, die ingaan op specifieke onderdelen van vrijetijdsbestedingen. Zie onder andere de F&F rond sportparticipatie

(http://www.jeugdonderzoeksplatform.be/files/Facts_and_Figures_sportparticipatie.pdf) of rond vrienden ontmoeten in de publieke ruimte

(http://www.jeugdonderzoeksplatform.be/files/Facts_and_Figures_Vrienden_Ontmoeten.pdf)

Tevredenheid met sociale relaties bij Vlaamse adolescenten

Tevredenheid met sociale contacten werd zowel in de JOP-monitor 2 als de JOP-monitor 3 bevestigd aan de hand van twee vragen. De eerste vraag peilt naar de tevredenheid met de relatie met de familie, de tweede naar de tevredenheid met de sociale contacten met vrienden en kennissen. Op beide schalen kon geantwoord worden met een 5-punten Likert schaal. De antwoordpercentages staan hieronder in tabel 1 weergegeven. Uit deze tabel kan worden opgemaakt dat de overgrote meerderheid van de jongeren tevreden is met hun sociale contacten, zowel met hun familie als contacten met vrienden en kennissen. Bij beide soorten relaties geeft ongeveer 75 tot 80% van de jongeren aan hier tevreden of heel tevreden over te zijn. Slechts een klein deel geeft aan (helemaal) niet tevreden te zijn.

Het lijkt dat jongeren over het algemeen iets tevredener zijn met de sociale contacten met vrienden en kennissen dan met de relatie met hun familie. Als wordt gekeken naar de JOP-3 data kan bemerkt worden dat 79.8% van de jongeren aangaf (heel) tevreden te zijn met de relatie met hun familie en 6.3% (helemaal) niet tevreden, terwijl 82.9% en 3.5% respectievelijk dit aangaf voor de sociale contacten met vrienden en kennissen⁴. Dit zou verklaard kunnen worden door het feit dat jongeren vrienden kiezen, terwijl familie een vast gegeven is. Daarenboven wordt de eigen sociale omgeving van jongeren steeds belangrijker tijdens hun ontwikkeling. Dit laatste gaat echter vooral over hoe belangrijk sociale groepen (familie & vrienden) zijn, maar dit hoeft nog niet per se invloed te hebben op de tevredenheid met de sociale relaties met deze groepen. Verder lijkt het er ook op dat er meer jongeren aangeven (heel) tevreden te zijn in de JOP3-monitor vergeleken met de JOP2-monitor, voor zowel relatie met de familie als voor sociale contacten met vrienden en kennissen. Dit gaat echter over kleine verschillen.

Tabel 1

Antwoordpercentages tevredenheid met sociale contacten in JOP3 en JOP2.

Hoe tevreden ben je met ...		Helemaal niet tevreden	Niet tevreden	Tussen beide	Tevreden	Heel tevreden
Relatie met je familie	JOP3	1.4%	4.9%	14.0%	49.6%	30.2%
	JOP2	1.6%	5.6%	19.2%	47.7%	25.8%
Sociale contacten met vrienden en kennissen	JOP3	0.6%	2.9%	13.7%	53.8%	29.1%
	JOP2	0.9%	3.5%	15.5%	55.3%	24.8%

Een klein deel van de jongeren geeft aan (helemaal) niet tevreden te zijn met zijn/haar sociale contacten. Zoals hierboven vermeld geven ongeveer 6% van de jongeren aan (helemaal) niet tevreden te zijn met de relatie met de familie, terwijl ongeveer 3.5% dit aangeeft voor de sociale contacten met vrienden en kennissen. Als de antwoorden samen worden bekeken, wordt gevonden dat 1.4% van de jongeren bij beide vragen aanduiden (helemaal) niet tevreden te zijn⁵. Aangezien deze vragen gaan over de tevredenheid met de sociale contacten, betekent dit niet dat deze jongeren in sociaal

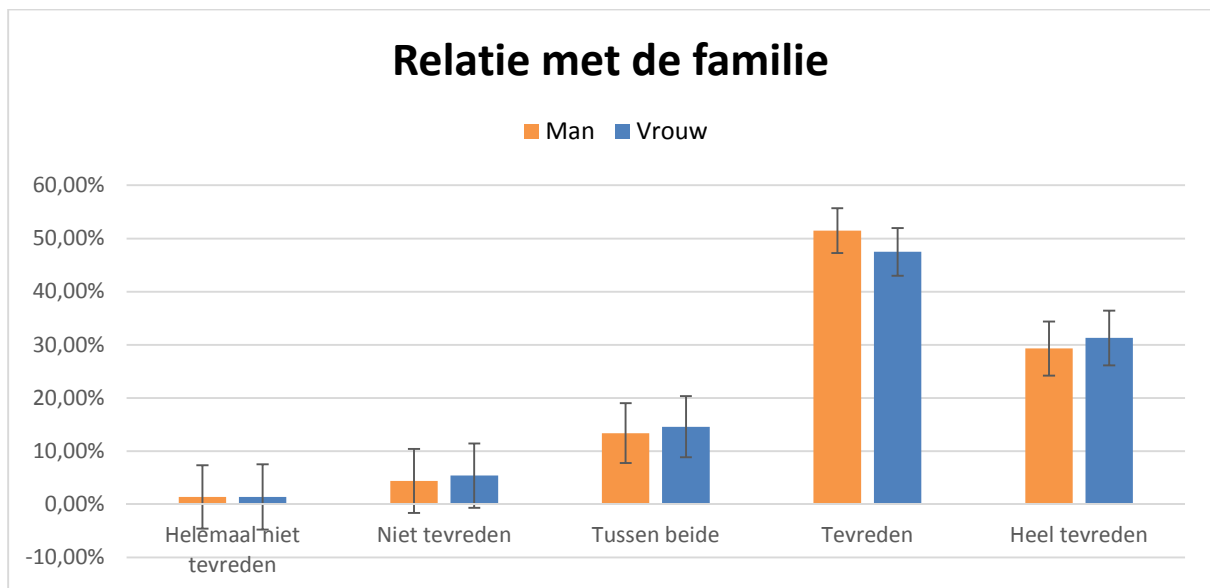
⁴ $\chi^2(1) = 6.482, p < .05$

⁵ Het is belangrijk hierbij op te merken dat dit eveneens te wijten kan zijn aan het onaanvaardig invullen van de vragenlijst, en dus niet per se wijst op jongeren die over het algemeen ontevreden zijn met hun sociale leven.

isolement leven, enkel dat ze niet tevreden lijken te zijn met hun relatie met hun familie en hun sociale contacten met vrienden en kennissen.

Geslacht

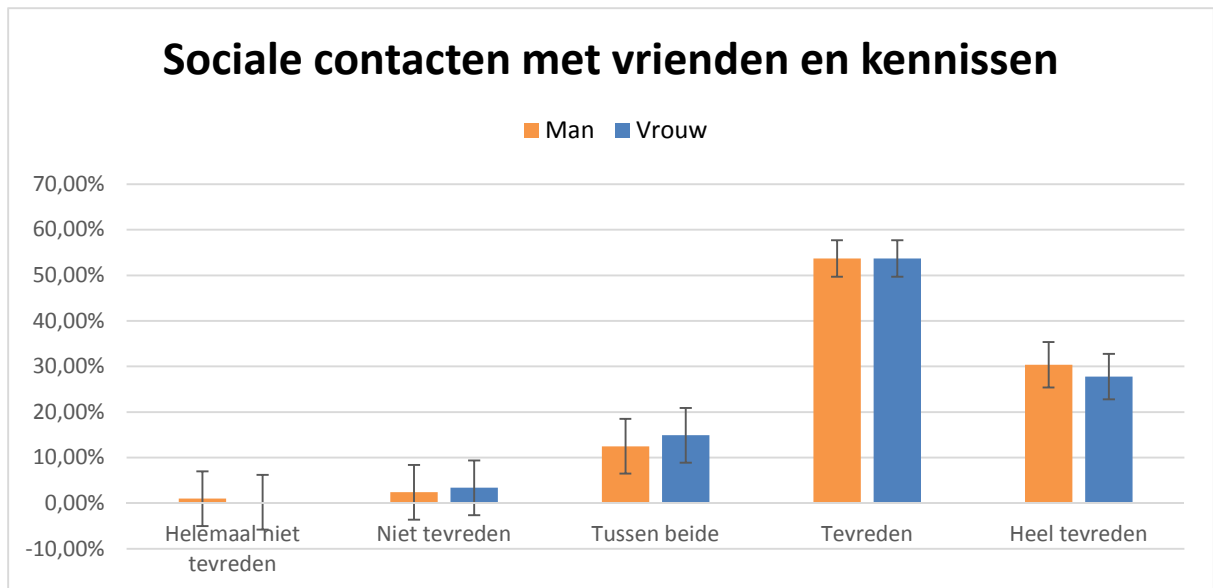
Figuur 1 geeft de antwoordpercentages opgesplitst naar geslacht voor de vraag die peilde naar tevredenheid met de relatie met de familie. Hierin werden geen significante verschillen gevonden⁶. In figuur 2 worden de antwoordpercentages opgesplitst naar geslacht voor de vraag die peilde naar tevredenheid met de sociale contacten met vrienden en kennissen. Hier werd wel een verschil gevonden tussen mannen en vrouwen⁷. Dit effect lijkt gedreven door een lager percentage vrouwen die aangeven heel tevreden te zijn met de sociale contacten met vrienden en kennissen, terwijl er meer aangeven niet tevreden of tussen beide te zijn. Hier dient echter opgemerkt te worden dat het steeds gaat over kleine verschillen.

Figuur 1: Antwoordpercentages op tevredenheid met de relatie met familie, opgesplitst naar geslacht.

⁶ $X(4) = 3.825, p > .10$

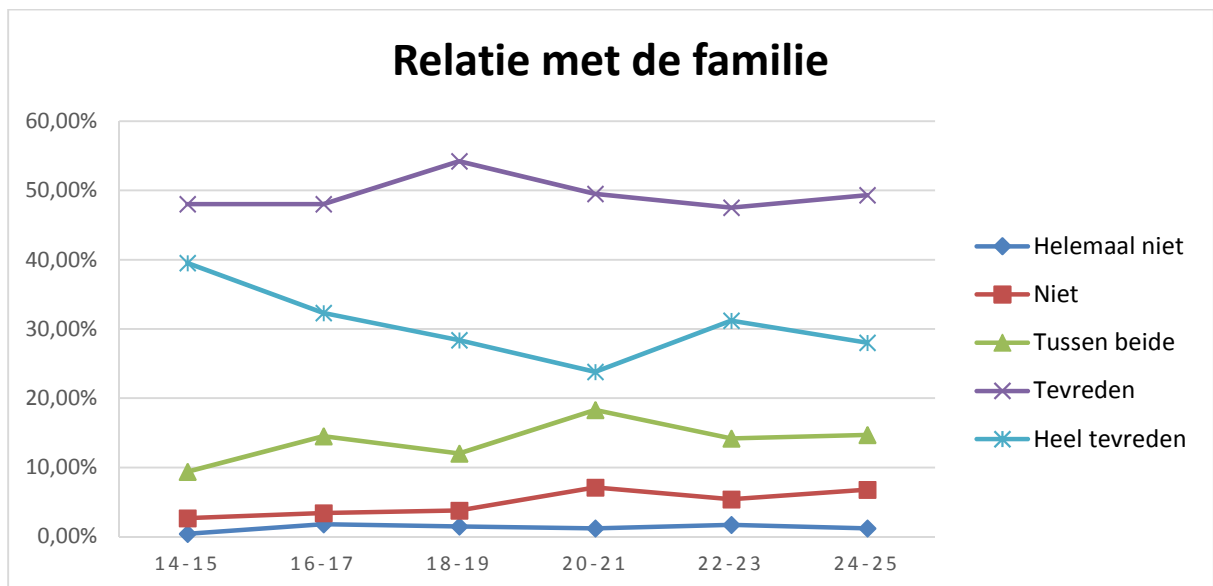
⁷ $X(4) = 10.256, p < .05$

Figuur 2: Antwoordpercentages op tevredenheid met sociale contacten met vrienden en kennissen, opgesplitst naar geslacht.

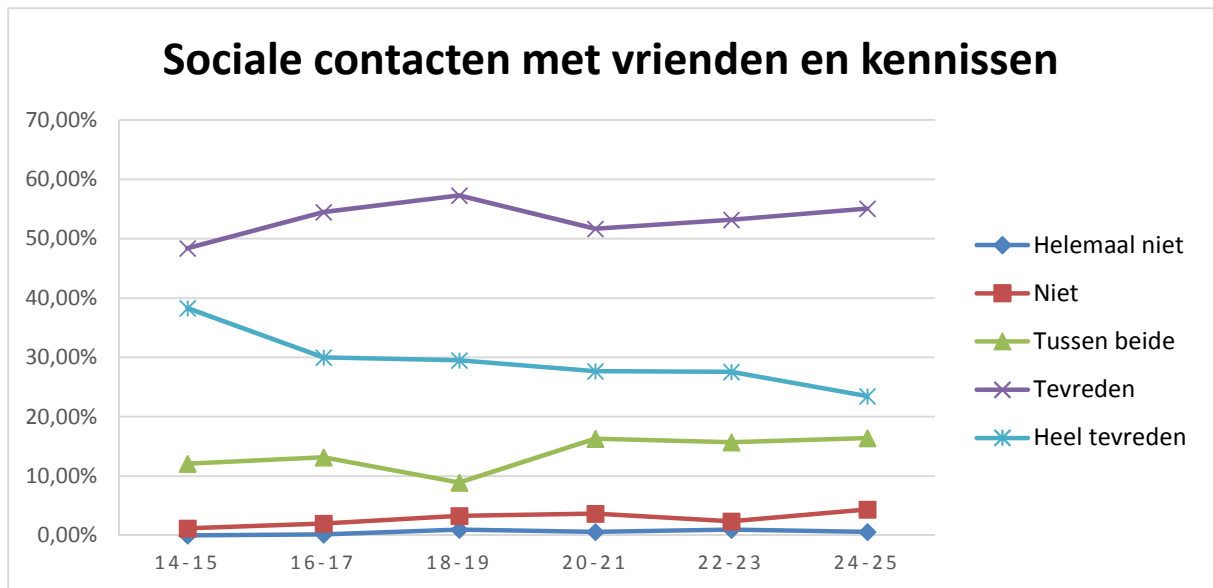
Leeftijd

Figuren 3 en 4 geven de antwoordpercentages van beide items weer volgens leeftijd. Uit beide testen bleek dat er verschillen zijn over leeftijdsgroepen⁸. Hierbij lijkt het dat jongeren minder aangeven heel tevreden te zijn als ze ouder worden. Hierbij moet opgemerkt worden dat het percentage jongeren dat aangeeft tevreden te zijn niet of minimaal veranderd, en er dus algemeen gesproken weinig veranderingen plaatsvinden in antwoordkeuzes.

Figuur 3: Antwoordpercentages op tevredenheid met de relatie met familie over verschillende leeftijden.

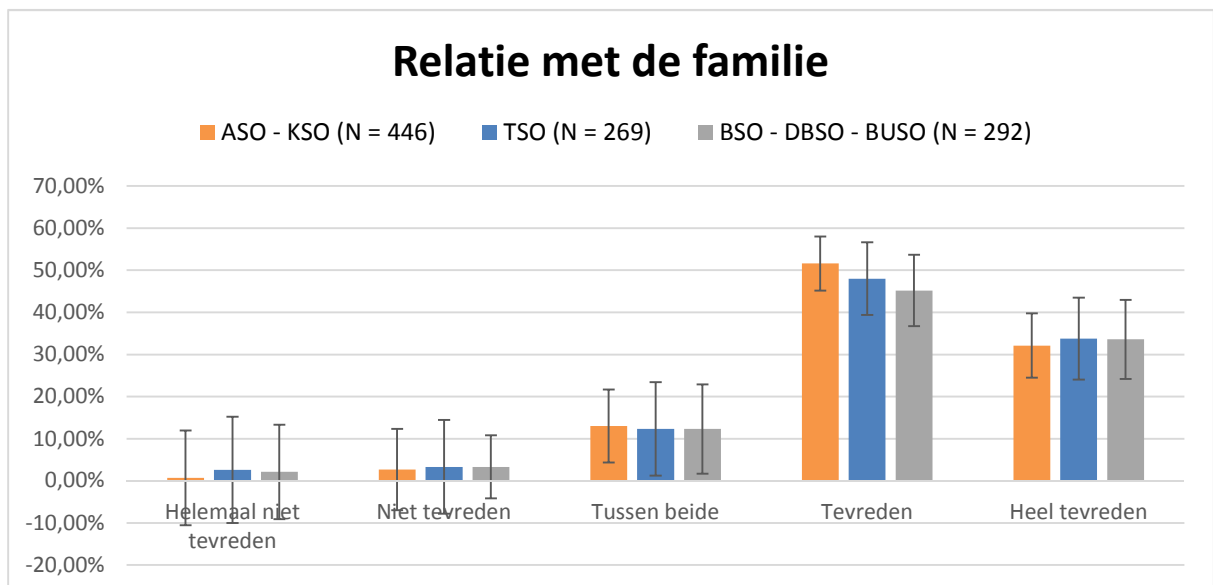
⁸ Relatie met familie: $X(20) = 39.240$, $p < .01$; Sociale contacten met vrienden en kennissen: $X(20) = 38.212$, $p < .01$

Figuur 4: Antwoordpercentages op tevredenheid met sociale contacten met vrienden en kennissen over verschillende leeftijden.

Studierichting

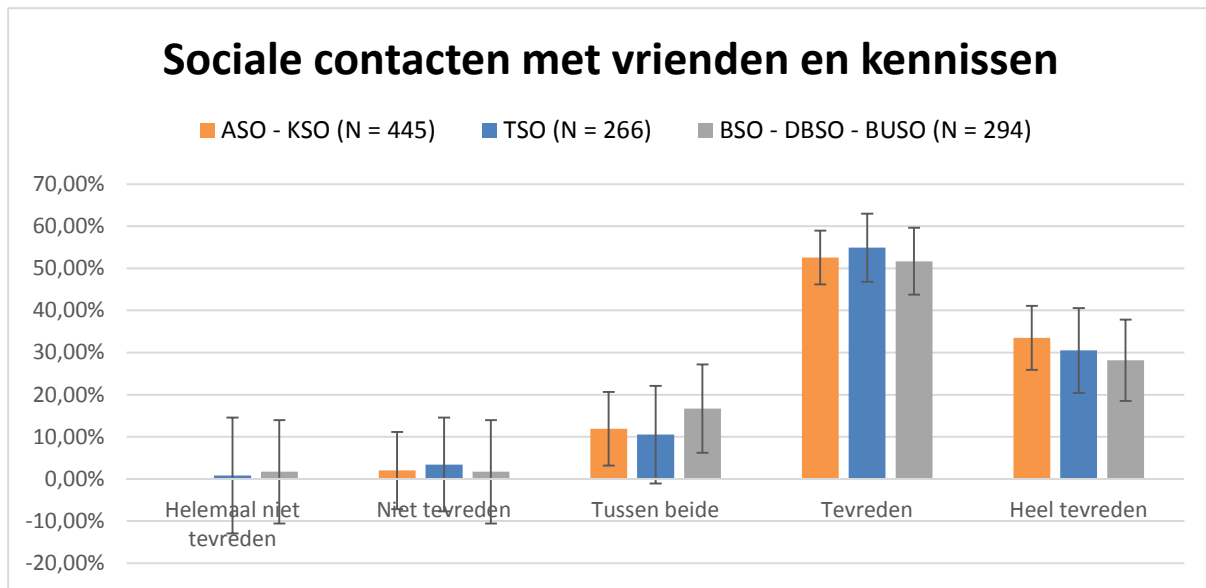
Tot slot werd gekeken of tevredenheid met de relatie met de familie en met sociale contacten met vrienden en kennissen verschilt tussen jongeren uit het aso/kos, tso en bso/dbso/busso (zie figuren 5 en 6). Hieruit bleek dat deze niet significant verschillen wanneer gepeild wordt naar de tevredenheid met de relatie met de familie⁹, maar wel wanneer gepeild wordt naar de sociale contacten met vrienden en kennissen¹⁰. Bij dit item lijkt het dat jongeren uit het bso/dbso/busso iets minder aangeven (heel) tevreden te zijn met deze sociale contacten dan jongeren uit het aso/kso of tso. Echter, weeral, gaat dit steeds over kleine verschillen.

Figuur 5: Antwoordpercentages op tevredenheid met de relatie met familie, opgesplitst volgens onderwijsvorm.

⁹ $\chi^2(8) = 14.280, p = .08$

¹⁰ $\chi^2(8) = 15.972, p < .05$

Figuur 6: Antwoordpercentages op tevredenheid met sociale contacten met vrienden en kennissen, opgesplitst volgens onderwijsvorm.

Het lijkt dus dat Vlaamse jongeren over het algemeen tevreden zijn met hun sociale contacten, zowel met hun familie als met hun vrienden en kennissen. Een aantal significante verschillen werden gevonden, maar deze waren steeds slechts klein, en hoeven dus niet van veel betekenis te zijn.

Relatie met welbevinden: zelfwaardering en toekomstperspectief

Om de invloed van de tevredenheid met sociale contacten op welbevinden te na te gaan, werden de scores op de twee items die peilden naar tevredenheid met sociale relaties samenvoegt in 1 somscore (gaande van 0 tot 100). De gemiddelde score bedraagt hier 76,35 (n = 2040, SD = 16.95).

Zoals reeds hierboven aangehaald, lijkt sociale tevredenheid samen te hangen subjectief welbevinden. Om dit te testen werden steeds regressies uitgevoerd waarbij zelfbeeld en (negatief) toekomstperspectief werden voorspeld door sociale tevredenheid, naast leeftijd en geslacht. Daarna werd ook nog de relatie tussen sociale tevredenheid en tevredenheid in het algemeen nagegaan.

Voor zowel zelfbeeld als negatief toekomstperspectief bleek sociale tevredenheid significante invloed te hebben. Jongeren met een hogere sociale tevredenheid scoorden lager op negatief toekomstperspectief (en zagen de toekomst dus positiever in) en hoger op zelfbeeld.

Tabel 2

(Gestandaardiseerde) bèta-coëfficiënten met zelfbeeld en negatief toekomstperspectief.

	Zelfbeeld	Negatief toekomstperspectief
Intercept	41.154***	62.684***
Controlevariabelen		
Geslacht (ref. cat = jongens)	-.103***	-0.39
Leeftijd	.056**	.028
Sociale tevredenheid	.445***	-.428***
Adj. R ²	.207	.186
N	2019	2018

* p < .05, ** p < .01, *** p < .001

Om de relatie tussen sociale tevredenheid en algemene tevredenheid na te gaan, werden drie groepen gecreëerd op basis van het item dat peilde naar tevredenheid met het leven in het algemeen. Hierbij werden de respondenten die helemaal niet tevreden en niet tevreden hadden aangeduid samengenomen, net zoals de respondenten die tevreden en heel tevreden hadden aangeduid. Daarna werd gekeken of de somscore van sociale tevredenheid significant verschilde tussen deze drie groepen. Hierbij werden duidelijke effecten gevonden¹¹. De groep die aangaf (helemaal) niet tevreden te zijn met hun leven in het algemeen (n = 63) had een score van 49.52 (SD = 19.54), de groep die tussen beide aanduidde (n = 239) 61.86 (SD = 18.11) en de groep die (heel) tevreden was (n = 1736) een score van 79.34 (SD = 14.65). De post-hoc vergelijkende testen gaven aan dat alle groepen significant van elkaar verschilden.

¹¹ $F(2, 2035) = 238.952, p < .001$.

Bibliografie

- Chaturvedi, M., & Singh, D. (2013). Correlates of life satisfaction. *Indian Journal of Positive Psychology*, 4(1), 144-147.
- Diener, E., & Seligman, M. E. P. (2002). Very happy people. *Psychological Science*, 13(1), 81-84.
- Fleche, S., Smith, C., & Sorsa, P. (2011). Exploring Determinants of Subjective Wellbeing in OECD Countries: Evidence from the World Value Survey. *OECD Economics Department Working Papers*, No. 921, OECD Publishing.
- Fortune, C.-A., Ward, T., & Willis, G. M. (2012). The Rehabilitation of Offenders: Reducing Risk and Promoting Better Lives. *Psychiatry, Psychology and Law*, 19(5), 646-661.
- Goswami, H. (2012). Social Relationships and Children's Subjective Well-Being. *Social Indicators Research*, 107(3), 575-588.
- Hirschi, T. (1969). *Causes of Delinquency*. Berkeley: University of California Press.
- Holt-Lunstad, J., Smith, T. B., & Layton, J. B. (2010). Social Relationships and Mortality Risk: A Meta-analytic Review. *PLoS Med*, 7(7), e1000316.
- Kapteyn, A., Smith, J., & Van Soest, A. (2010). Life Satisfaction. In E. Diener, J. F. Helliwell, & D. Kahneman (Eds.), *International differences in well-being* (pp. 70-104). Oxford: Oxford University Press
- Pichler, F. (2006). Subjective Quality of Life of Young Europeans. Feeling Happy but Who Knows Why? *Social Indicators Research*, 75, 419-444.
- Pinquart, M., & Sörensen, S. (2000). Influences of Socioeconomic Status, Social Network, and Competence on Subjective Well-Being in Later Life: A Meta-Analysis. *Psychology and Aging*, 15(2), 187-224.
- Umberson, D., & Montez, J. K. (2010). Social Relationships and Health: A Flashpoint for Health Policy. *Journal of Health and Social Behavior*, 51(S), S54-S66.